

2011. február 28. hétfő
Apostolok Cselekedetei 21,1–16

Szabó Csaba

Pál útja Milétosztól Jeruzsálemig

^{21,1}Amikor elbúcsúztunk tőlük, útnak indultunk, és egyenes irányban haladva Kószba érkeztünk; másnap Rodoszba, onnan pedig Patarába. ^{21,2}Ott találtunk egy Föníciába induló hajót: beszálltunk és elhajóztunk. ^{21,3}Miután Ciprust megpillantottuk, és bal kéz felől elhagytuk, Szíria felé tartottunk, és Tíruszban kötöttünk ki, mert a hajó ott tette ki a rakományát. ^{21,4}Felkerestük a tanítványokat, és ott maradtunk hét napig: ők a Lélek indítására azt mondták Pálnak, hogy ne menjen fel Jeruzsálembe. ^{21,5}Amikor pedig eltöltöttük ezeket a napokat, és elindultunk, hogy utunkat folytassuk, valamennyien elkísértek bennünket feleségükkel és gyermekeikkel még a városon is túl, és a tengerparton térdre esve imádkoztunk. ^{21,6}Ezután elbúcsúztunk egymástól, mi hajóra szálltunk, ők pedig visszatértek otthonukba. ^{21,7}Hajóutunk végére érve Tíruszból Ptolemaisba jutottunk. Köszöntöttük a testvéreket, és ott maradtunk náluk egy napig. ^{21,8}Másnap elindultunk, és megérkeztünk Cézareába. Bementünk Fülöp evangélista házába, aki a hét közül való volt, és nála maradtunk. ^{21,9}Neki volt négy hajadon leánya, akik prófétáltak. ^{21,10}Több napon át tartózkodtunk ott, miközben lejött Júdeából egy Agabosz nevű próféta. ^{21,11}Odajött hozzánk, levette Pál övét, megkötözte vele saját kezét és lábát, és ezt mondta: "Így szól a Szentlélek: Azt a férfit, akié ez az öv, így kötözik meg Jeruzsálemben a zsidók, és pogányok kezébe adják." ^{21,12}Amikor ezt meghallottuk, a helybeliekkel együtt arra kértük Pált, hogy ne menjen fel Jeruzsálembe. ^{21,13}De Pál így felelt: "Miért sírtok, és miért keserítitek meg a szívemet? Hiszen én nemcsak megkötöztetni, hanem meghalni is kész vagyok Jeruzsálemben az Úr Jézus nevéért." ^{21,14}Amikor pedig nem hagyta magát meggyőzni, megnyugodtunk és azt mondtuk: "Legyen meg az Úr akarata!" ^{21,15}E napok után felkészültünk, és felmentünk Jeruzsálembe. ^{21,16}Velünk jött néhány cézareai tanítvány is, akik elvezettek egy régi tanítványhoz, a ciprusi Mnázónhoz, hogy az ő vendégei legyünk.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Tovább folytatódik az útleírás. Az ApCsel-nek ezek a részletei azok közé a bibliai részek közé tartoznak (sok van ilyen), amelyekből a világi történettudomány is profitál, hiszen pl. ebben az esetben sok minden megtudható a korabeli hajózási gyakorlatról. Erre jellemző, hogy sokszor kell vesztegelni az időjárás, vagy a tovább utazási lehetőségek nehézségei miatt. Pálra jellemző, hogy számára ezek a vesztegelések sohasem

jelentenek veszteséget, hiszen, mint itt is látjuk, jól felhasználja az időt a testvérekkel való együttlétre. Az igeszakasz jól értékelhetően három részre oszlik: 1–6; 7–14; 15–16 versek. Utóbbit a kommentárok nagy része (a görög szöveget követve) a következő perikópához sorolja.

1–6. vers

Pál tehát hét napot a kicsiny tíruszi gyülekezetben tölt, amely létrejöttét a hellenista zsidó misszionáriusok munkájának köszönhetette (vö. 11,19; 15,3). A gyülekezet tagjai *dia tou pneumatos*-z óvják Pált a jeruzsálemi úttól (L. ehhez a 8. vers magyarázatát!). Hangsúlyos, hogy a gyülekezet családok közössége: a feleségek és a gyermekek is ott vannak a búcsú imádságos órájában Pál mellett.

7–14. vers

A hajóút végállomása Cézarea. Innen már csak egy nem túl hosszú gyalogos zarándoklat Jeruzsálem. *Kaiszareia* (*Caesaria Maritima*) tengerparti város. Nagy Heródes építette ki jelentős kikötővárossá. Fontos szerepe volt a keresztyén misszió történetében és Pál életében. Itt él Fülöp, a „hetek” egyike (vö. 6,5), a korábbi nagy hatású misszionárius (8,4 – 40), aki időközben letelepedett és családot alapított, s akit *euangélisztoz*-nak nevez. A kifejezés itt a 2Tim 4,5-höz hasonlóan, a gyülekezet vezetőjének funkcióját jelöli.

Az itteni események kapcsán találkozunk az újszövetségi prófécia jelenségével. Bár a prófétálás Jézus, a „főpróféta” földi munkássága nyomán némileg háttérbe szorul, és bizonyos értelemben különbözik az ószövetségi prófétálástól, mégis, annak folytatásaként tekinthető. A próféták titkokat ismernek (1Kor 13,2), tudják Isten üdvözítő akaratát. Feladatuk azonos az ószövetségi prófétákéval: Isten akaratának közvetítése. A próféta épít, bátorít, vigasztal (1Kor 14,3). Érthetően beszél, és eligazít a jövődőt, a tennivalókat illetően (tehát nem jövődómondó!). Prófétanőkről ritkán hallunk, de ahol igen, ott a férfiakkal egyenlő módon, megkülönböztetés nélkül.¹ Itt Fülöp hajadon lányairól olvassuk, hogy prófétáltak. Hogy miről, nem tudjuk, nem érdemes erről elméleteket gyártani. Említésüket inkább az indokolja, hogy ez az 5. verssel párhuzamosan a keresztyén családok szerepét hangsúlyozza.

Agabosz (akiről pedig a 11,28-ban már volt szó, itt eddig ismeretlenként jelenik meg, aminek az oka feltehetőleg az, hogy itt Lukács más forrást használ), az ószövetségi prófétákhoz hasonlóan látványos cselekedettel támasztja alá mondanivalóját. (vö. pl. 1Kir 11,29kk; Ézs 8,1kk stb.). A gyülekezet tagjai nyilvánvalóan érzelmi okokból vissza akarják tartani az apostolt a jeruzsálemi úttól (hasonlóan érzelmi okok tompíthatták el a tírusziakat is a helyes értelmezéstől.) Pál érti a prófétai jelt: Agabosz nem érzelmekre akar hatni, hanem az akaratra. Nem lebeszélni akarja Pált, hanem Isten akaratát közvetítve, még egyszer utoljára tudatosítani Pálban, hogy mire vállalkozik. Az apostol pedig megerősödik elhatározásában. Ez különbözteti meg magatartását a fatalizmustól, és teszi őt a sors sajnálatra méltó áldozata helyett Istennek tudatosan engedelmes szolgájává. Pál szavainak és Jézus Gecsemáné kerti szavainak (Lk 22,42) összecsengése nem véletlen! Bár a prófécia szó szerint nem, lényegét illetően mégis beteljesedik.

¹ Prófétanő in: BARTHA TIBOR (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1995, II. 398.

„meghalni is kész vagyok ... az Úr nevéért”
(ApCsel 21,13)

Gyakran hallani mostanában különböző foglalkozások, hivatások (pl. a pedagógusi, orvosi) életpálya-modelljeinek kidolgozásáról. Ezek célja nyilvánvalóan nem csak a kiszámíthatóság, hanem a hivatás melletti elkötelezettség, a vállalás tudatosságának előmozdítása is. A keresztyén élet nem foglalkozás, de (el)hivatás, és ennek is megvannak a maga modelljei. Ezeket nem az ember dolgozza ki,

hanem Isten készíti el, de fontos a tudatos vállalás, hogy nem csak szavakkal, hanem életével is el tudja fogadni: „legyen meg az Úr akarata”. Ezt erősíti igénkben az, hogy Pált a próféta-közvetítette kijelentés erősíti meg küldetésstudatában. Igénk két alap-modellt mutat be, amelyek között van, amikor lehet választani, s van, amikor nem. Hogy melyik „modell” részesei vagyunk-lehetünk, az emberileg függ a kortól, amelyben élünk, a földrajzi, politikai, és egyéb külső tényezőktől, és az ember belső adottságaitól is. Ezek azonban bármilyen fontosnak tűnnek, mégis mellékesek.

1. Az egyik modell a *vértanúság, a mártírium*. Ha ezt a szót halljuk manapság tragikus életutakra, sorscsapás-jellegű tragédiákra gondolunk. A mártírium eredeti és valóságos értelme azonban nem ez. Nem túl régen idéztük fel István megkövezésének történetét, aki fizikailag fájdalmas halála pillanatában nem csalódottan és reményt veszítve omlott össze, hanem boldog bizonyossággal függesztette tekintetét az égre, mert „látta az eget megnyílván és az Emberfiát, amint az Isten jobbjára felül áll”. Most pedig az a Saul, aki „egyetértett István kivégzésével”, maga vall arról, hogy „meghalni is kész az Úr nevéért”. Ez nem fatalizmus, hanem a hit tudatos és következményekkel is számoló vállalásának kivételes lehetősége. Ma is vannak alkalmak, amikor szükség van a földi élet feláldozására is, ha valaki vállalja hitét. Gondoljunk egyiptomi kopt keresztyén testvéreinkre, és más, hasonló kihívásokkal szembenézni kényszerülő Krisztus-követőkre a világ egyes pontjain. Sokuk esetében ugyanaz a kérdés: megtagadják hitüket, és mentik a bőrüket, vagy vállalják a halált, az örök életért! Mi imádsággal állhatunk melléjük

2. A mi saját élethelyzetünkben, az adott történelmi korban ilyen, fizikai létet követelő mártíriumra nincs szükség (lehetőség se nagyon). Számunkra a másik, igénkben előttünk lévő élet-modell vállalásának lehetősége adott: ez a *keresztyén családi*, vagy mondjuk tágabban: magánélet, illetve szinte azt is mondhatnók, hogy a keresztyén életforma megélésének polgári modellje. A tíruszi gyülekezet láthatóan keresztyén családokból állt: férjek, feleségek, gyermekek együtt kísérik Pált a kikötőbe, és imádkoznak vele és érte. Fülöp miután nagy munkát végzett vándor-misszionáriusként, letelepszik és családot alapít, de nem fordít háttal az eddigieknek, csak most már családi körben – és családostól épülve be a gyülekezetbe – folytatódik az élete. Korunk egyházi élete bizonyítja, mennyire nem könnyű ezt az életformát, ezt a modellt sem követni. Gondoljunk csak arra: mennyire féloldalasak gyakran istentiszteleteink. Mennyire árulkodó a férfiak és nők, idősek, középkorúak, fiatalok részvételi arányai! És ez csak a felszín. Mennyit kellene imádkoznunk, és milyen sokat tennünk azért, hogy megszentelt, belsőleg rendezett és időálló keresztyén családokból épüljön fel a gyülekezet. Természetesen vannak, akiknek az egyéni életforma adatott, vagy ez jutott osztályrészül (pl. az előzvegnyülés okán). Szándékosan ne „magányost” mondjunk, hiszen ha valaki valóban beépült a közösségbe, nem lehet magányos. Nem szabad annak lennie (!) – ez az egész közösség felelőssége is.

3. Akár így, akár úgy azonban, a keresztyén élet egyik modellje sem öncél. Általuk ugyan értelmet kap az egyén földi élete is, de a végső cél: „az Úr Jézus nevéért” élni és halni. Ez a rövid formula (a Bibliában a „név” magát Istent, így Krisztust is jelenti!) azt fejezi ki: az Ő „testéért”, az egyházért, az ő ügyének hirdetéséért, az elveszett lelkek megnyeréséért odaszánni magunkat.